1. హైదరాబాద్‌లో విద్యార్థుల నేతృత్వంలోని అసమ్మతిని అరికట్టడానికి రాష్ట్రం ఆమోదించిన ప్రయత్నాన్ని జస్టిస్ జగన్ మోహన్ రెడ్డి కమిటీ నివేదిక సూచిస్తుందని మీరు అంగీకరిస్తారా? నివేదిక యొక్క చిక్కులను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి.

పరిచయం

ముల్కి ఆందోళన, ముఖ్యంగా సిటీ కాలేజీ మరియు ఉస్మానియా హాస్పిటల్ పోలీసు కాల్పుల సంఘటనల తరువాత, 1952 సెప్టెంబర్ 9న హైదరాబాద్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బూర్గుల రామకృష్ణారావు నేతృత్వంలో జస్టిస్ జగన్ మోహన్ రెడ్డి కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. విద్యార్థుల అశాంతి మరియు పోలీసుల ప్రతిస్పందనపై దర్యాప్తు కోసం అధికారికంగా రూపొందించబడినప్పటికీ, నివేదిక యొక్క సమయం, పరిధి మరియు సిఫార్సులు దాని నిజమైన ఉద్దేశ్యం గురించి ముఖ్యమైన ప్రశ్నలను లేవనెత్తుతున్నాయి - ఇది నిజాయితీగల దర్యాప్తునా లేదా రాష్ట్రం మంజూరు చేసిన అసమ్మతిని అరికట్టడానికి ఒక యంత్రాంగం.

విద్యార్థుల ఆందోళనను అరికట్టడానికి ఇది ఒక సాధనమా?

1. **పరిమిత దర్యాప్తు పరిధి:**
   - ఆ కమిటీ ప్రధానంగా శాంతిభద్రతల ఉల్లంఘనలపై దృష్టి సారించింది, మూల కారణం కాదు - అంటే ముల్కీ నియమాల ఉల్లంఘన మరియు ఉపాధి మరియు గుర్తింపు గురించి స్థానిక ఫిర్యాదులు.
   - ప్రజాభిప్రాయాన్ని చట్టవిరుద్ధం చేస్తూ, వీధి సమీకరణను నిరుత్సాహపరుస్తూ, అధికారిక మార్గాల ద్వారా నిరసన తెలిపే హక్కును అది నొక్కి చెప్పింది.

2. **పోలీసు చర్యల నుండి విముక్తి:**
   - అసమాన బలప్రయోగం జరిగినట్లు స్పష్టమైన సందర్భాలు ఉన్నప్పటికీ, హింసకు పోలీసులను బాధ్యులుగా నివేదిక పేర్కొనలేదు.
   - ఇది విద్యార్థి ఉద్యమం యొక్క నైతిక చట్టబద్ధతను దెబ్బతీస్తూ, నిశ్చితార్థంపై నియంత్రణకు రాష్ట్ర ప్రాధాన్యతను సూచిస్తుంది.

3. **తీర్మానంపై శాంతియుత పోరాటం:**
   - నిర్మాణాత్మక సమస్యలను పరిష్కరించడం కంటే తక్షణ నిరసనలను అణచివేయడం - కమిటీ పనితీరు రియాక్టివ్‌గా కనిపించింది.
   - ఉపాధి విధానాన్ని సంస్కరించాలని లేదా ముల్కీ నిబంధనల అమలును బలోపేతం చేయాలని ఎటువంటి సిఫార్సు చేయలేదు.

కమిటీ నివేదిక యొక్క చిక్కులు

1. **ప్రజా విశ్వాసం క్షీణించడం:**
   - యువత మరియు స్థానిక సంఘాలు కమిటీని పక్షపాతంతో కూడినదిగా మరియు అసమర్థమైనదిగా భావించి, పరిపాలన నుండి వారిని మరింత దూరం చేశాయి.
   - నిర్మాణాత్మక సంస్కరణలను సిఫార్సు చేయడంలో నివేదిక వైఫల్యం ప్రాంతీయ ఆగ్రహాన్ని మరింత పెంచింది.

2. **విధానంలో స్పష్టమైన మార్పు లేదు**:

- ముల్కీ నియమాలు పేలవంగా అమలు చేయబడ్డాయి, నివేదిక తర్వాత బలమైన పరిపాలనా దిద్దుబాటు యంత్రాంగం అమలులో లేదు.

3. **ప్రాంతీయ గుర్తింపు వాదనను బలోపేతం చేయడం**:

- కమిటీ అసమర్థత పరోక్షంగా తెలంగాణ గుర్తింపు చర్చను మరియు ఆంధ్ర ఆధిపత్య భావనను విస్తృతం చేసింది.
- ఇది తెలంగాణ స్వయంప్రతిపత్తికి ముప్పుగా భావించిన విశాలాంధ్ర ప్రతిపాదనను ప్రజలు తిరస్కరించడానికి కూడా దోహదపడింది.

4. **అసమ్మతిని నిర్వహించడానికి ఉదాహరణ**:

- వలసరాజ్యాల అనంతర భారత రాష్ట్రం లోతైన సామాజిక-రాజకీయ అసంతృప్తిని పరిష్కరించకుండా ప్రజా సమీకరణలను తటస్థీకరించడానికి చట్టపరమైన మార్గాలను ఎలా ఉపయోగించిందో ఈ ఎపిసోడ్ వెల్లడించింది.

ముగింపు

జస్టిస్ జగన్ మోహన్ రెడ్డి కమిటీ నివేదికను నిష్పాక్షికమైన చట్టపరమైన జోక్యంగా సమర్పించినప్పటికీ, దాని ఇరుకైన దృష్టి మరియు రాష్ట్ర అతిక్రమణలను నిర్దోషిగా నిర్ధారించడం, అది మనోవేదనలను పరిష్కరించడానికి నిజమైన ప్రయత్నం కంటే అసమ్మతిని అరికట్టడానికి రాష్ట్రం మంజూరు చేసిన సాధనంగా పనిచేసిందని సూచిస్తుంది. దాని వారసత్వం విభజనలను నయం చేయడంలో కాదు, అవిశ్వాసాన్ని సంస్థాగతీకరించడంలో ఉంది మరియు ఇది తెలంగాణ ప్రాంతీయ హక్కులు మరియు గుర్తింపు కోసం సుదీర్ఘ పోరాటాన్ని ముందే సూచించింది.

2. రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ కమిటీ ఏర్పాటుకు ముందు విశాలాంధ్ర నినాదం వెనుక ఉన్న "ఆంధ్ర మనస్తత్వం" మరియు సామ్రాజ్యవాద ఆకాంక్షలను విమర్శనాత్మకంగా విశ్లేషించండి.

పరిచయం

ఆంధ్ర, తెలంగాణ రాష్ట్రాలను ఒకే తెలుగు మాట్లాడే రాష్ట్రంగా ఏకం చేయాలనే విశాలాంధ్ర నినాదం 1950ల ప్రారంభంలో ప్రముఖంగా ఉద్భవించింది. భాషా ఐక్యత కోసం ఒక ఉద్యమంగా దీనిని అంచనా వేసినప్పటికీ, దాని అంతర్లీన ప్రేరణలు రాజకీయ ఆశయం, సాంస్కృతిక ప్రకటన మరియు ఆర్థిక ఆసక్తి యొక్క లోతైన మిశ్రమాన్ని వెల్లడిస్తాయి. 1953లో రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ కమిటీ (SRC) ఏర్పాటు చేయబడటానికి చాలా కాలం ముందే, విమర్శకులు "ఆంధ్ర మనస్తత్వం" అని పిలిచే దాని ద్వారా ఇది రూపొందించబడింది, ఇది దృఢమైన ప్రాంతీయత మరియు తెలంగాణపై నాయకత్వానికి అర్హత యొక్క భావనతో వర్గీకరించబడింది.

ఆంధ్రుల మనస్తత్వం: సాంస్కృతిక మరియు భాషా వాదన

- **భాషా జాతీయవాదం**: ఆంధ్ర ప్రాంతానికి చెందిన నాయకులు తమను తాము తెలుగు భాషా ఉద్యమానికి మార్గదర్శకులుగా భావించి, తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలన్నింటినీ ఒకే రాజకీయ సంస్థ కింద ఏకం చేయాలని కోరుకున్నారు.
- **సాంస్కృతిక గర్వం**: సాంస్కృతికంగా ఐక్యమైన విశాలాంధ్ర కోసం వాదించడానికి ఆంధ్ర మేధావి వర్గం ఆంధ్ర యొక్క గొప్ప సాహిత్య మరియు తాత్విక వారసత్వాన్ని ఉపయోగించుకుంది. వారు తమను తాము తెలుగు గుర్తింపు యొక్క సహజ సంరక్షకులుగా నిలబెట్టుకున్నారు.

- **గ్రహించిన ఆధిక్యత**: డిప్యూటీ స్పీకర్ ఎం. అనంతశయనం అయ్యంగార్ చేసిన "ఆంధ్రుల రథం హైదరాబాద్ చేరే వరకు ఆగదు" వంటి ప్రకటనలు విజయోత్సాహాన్ని మరియు విస్తరణవాద స్వరాన్ని ప్రతిబింబిస్తాయి, హైదరాబాద్ మరియు తెలంగాణను ఆంధ్ర రాజకీయ రంగానికి భవిష్యత్తు విస్తరణలుగా పరిగణిస్తాయి.

సామ్రాజ్యవాద ఆకాంక్షలు: రాజకీయ మరియు ఆర్థిక లక్ష్యాలు

- **హైదరాబాద్ పై వ్యూహాత్మక లక్ష్యం**: ఆర్థిక శ్రేయస్సు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సంస్థాగత లోతుతో హైదరాబాద్‌ను సంభావ్య విశాలాంధ్రకు కిరీట రత్నంగా చూశారు. 1953లో కర్నూలును తాత్కాలిక రాజధానిగా పేర్కొన్నప్పటికీ, ఆంధ్ర నాయకత్వం హైదరాబాద్‌ను అనివార్య రాజధానిగా ఊహించింది.
- **విద్యుత్ ఏకీకరణ**: నీలం సంజీవ రెడ్డి, కళా వెంకటరావు వంటి నాయకులు విశాలాంధ్రను హైదరాబాద్ రాజధానిగా సమర్థిస్తూ పార్టీ తీర్మానాలను బహిరంగంగా ఆమోదించారు, అధికారాన్ని ఆంధ్రుల చేతుల్లో కేంద్రీకరించాలనే స్పష్టమైన రాజకీయ ఉద్దేశాన్ని ప్రదర్శించారు.
- **ఆర్థిక ప్రేరణ**: ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందని ఆంధ్ర ప్రాంతానికి భిన్నంగా, హైదరాబాద్ సంపద మరియు వనరులను ఉపయోగించుకోవాలనే కోరిక, ఆర్థిక ఆధిపత్యం కోసం లెక్కించిన ఆశయాన్ని వెల్లడిస్తుంది.

క్లిష్టమైన అంచనా మరియు చిక్కులు

- **తెలంగాణ ప్రతిఘటన**: విశాలాంధ్ర కోసం ఒత్తిడిని తెలంగాణలో భాషా సామ్రాజ్యవాదంగా చూడటం ఎక్కువగా జరిగింది, సాంస్కృతిక తుడిచిపెట్టుకుపోవడం మరియు ఆర్థిక దోపిడీ భయాలు ఉన్నాయి. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ కూడా "ఆంధ్ర సామ్రాజ్యవాద ధోరణి" గురించి హెచ్చరించారు.
- **సంభాషణ లేకపోవడం**: విశాలాంధ్రను సమర్థించే ముందు తెలంగాణ నాయకులతో తీవ్రమైన సంప్రదింపులు లేకపోవడం ఈ ప్రాంతాన్ని మరింత దూరం చేసింది, భవిష్యత్తులో ఆందోళనలను రూపొందించే అపనమ్మకానికి బీజాలు వేసింది.
- **అసంతృప్తి వారసత్వం**: ఈ తొలి ఆకాంక్షలు దీర్ఘకాలిక ప్రాంతీయ ఉద్రిక్తతలను సృష్టించాయి, చివరికి 2014లో తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఏర్పడటానికి దారితీసింది.

ముగింపు

భాషా ఐక్యత అనే భాషలో విశాలాంధ్ర నినాదం ఉచ్చరించబడినప్పటికీ, ఆంధ్ర ప్రాంతీయ గర్వం, రాజకీయ ఎత్తుగడ మరియు ఆర్థిక ఆకాంక్షల కలయికతో ముందుకు సాగింది. తెలంగాణ ప్రత్యేక గుర్తింపు మరియు ఆందోళనలను పరిష్కరించకుండా హైదరాబాద్‌ను రాజధానిగా దూకుడుగా కొనసాగించడం SRC జోక్యానికి ముందు ఉద్యమం యొక్క సామ్రాజ్యవాద అంతర్లీన స్వభావాన్ని తెలియచేస్తుంది. నిజంగా సమాఖ్య మరియు సమ్మిళిత విధానం లేదు, ఇది దశాబ్దాల పరాయీకరణ మరియు పోరాటానికి దారితీసింది.